

Životná múdrost

Slová dnešného kázňového textu sa nachádzajú v **Ef 5, 15 - 21** (SEP):

Dbajte teda dôkladne na to, ako si počínate; nie ako nemúdri, ale ako múdri. Naplno využívajte čas, lebo dni sú zlé. Preto nebuďte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa. A neopíjajte sa vínom, lebo v ňom je samopašnosť, ale buďte naplnení Duchom. Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci spievajte a oslavujte Pána, za všetko ustavične vzdávajte vd'aky Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista. Navzájom sa podriad'ujte v bázni pred Kristom.

Milé sestry, milí bratia v Pánovi Ježišovi Kristovi,

Nedávno som dostala otázku: ...prosím Vás nemáte taký pocit, že múdrost' sa aktuálne na Slovensku vždy nenosí? Podľa mňa je pilierom múdrosti pokora a tvorivo-kritické myslenie...niekedy zo stavu, v ktorom sa nachádzame, nenachádzam primerané východisko..." Určite sú tieto výroky smutným konštatovaním. Človek, ktorý mi ich prezentoval, sa pýtal tiež na význam vzdelávania – nemalo by byť práve vzdelávanie nositeľom múdrosti? Nemala by byť skutočná múdrost' získavaná aj vzdelávaním sa? Sú dnes učitelia už len strážcovia disciplíny a poriadku, alebo sú tiež zdrojom múdrosti? Niekedy sa môže zdať, že sa zrazu toto prepojenie niekam stratilo...

Máme mnoho ľudí, ktorí sú vzdelávaní, mnoho aj tých, ktorí sú vzdelaní, dokonca aj takých, ktorých mená sú na znak vzdelanosti ovenčené titulmi pred menom aj za menom. Ale znamená to, že sú aj múdri? Tak skutočne, hlboko ľudsky múdri? V mnohých kultúrach je znamením múdrosti vek – čím vyšší, tým väčšie sú životné skúsenosti nesúce so sebou múdrost' života. Starci sú váženými členmi rodín a spoločností, lebo sú, svojím spôsobom "stelesnením životnej múdrosti."Kto je skutočne múdrom v našej spoločnosti? Vážime si vôbec múdrost'? Je to stále hodnota, ktorá sa nosí a po ktorej ľudia túžia?

Súčasná situácia skutočne je vážna. Je plná zmätkov, chaosu, nepokojov, ktoré tvoria skvelú živnú pôdu pre vznik a šírenie poplašných správ, falošných správ vyvolávajúcich ešte väčšie napätie a zmätky.

V napätiach a zmätkoch zväčša ľudia nedbajú na múdre správanie – ich správanie je viac pudové a reaguje len na momentálnu situáciu – sú vyplašení, zmätení, nevedia, čomu veriť a čomu nie, majú sklony riešiť rôzne situácie príliš rýchlo a najmä radikálne. A teda – na múdrosť, rozvahu, pokoj nejako nezostáva takmer žiadny priestor. Aj samotná oblasť vzdelávania vykazuje známky chaosu – čiastočne prezenčné – čiastočne online vzdelávanie, niečo študenti robia, lebo musia, najmä preto, lebo (v konečnom dôsledku) potrebujú známku, ale niečo sa v tom virtuálnom priestore nejako stratí... Čo znamená zodpovedné a múdre správanie v tejto situácii?

Apoštol Pavol kresťanov v Efeze, ale aj nás dnes, v prečítanom texte napomína, priam vyzýva – dávajte pozor na to, ako si počínate vo svojich životoch – ako sa správate, aké rozhodnutia robíte – správajte sa ako múdri, nie ako nemúdri.

To znamená – správajte sa rozumne, lebo čas je skutočne vážny. Dni sú zlé, preto vykupujte čas, využívajte ho rozumným spôsobom.

Akoby tieto slová apoštol nepísal pred 2000 rokmi do Efezu, ale ako keby sedel dnes niekde vo výškovej budove v Bratislave, pozeral sa von z okna a popri tom sledoval správy na JOJ-ke...

Určite si v tejto súvislosti treba všimnúť dve veci. Tá prvá nás upozorňuje, že aj on, aj jeho súčasníci žili v časoch, ktoré boli nepriaznivé, nejasné, tvrdé a určite voči kresťanom aj nepriateľské. Kresťania teda žili v očakávaní Kristovho druhého príchodu – len sa čím skôr vráť, Pane, lebo len Tvoj príchod môže toto zmeniť. V krízovej situácii si teda nevyberali vždy tie správne riešenia a mnohokrát sa správali nemúdro, skratkovito. A tá druhá je spôsob, akým to Pavol hovorí – neponúka alternatívy, z ktorých si možno vybrať, ani nehovorí – ak sa budete na to cítiť ... alebo ak vám to bude vyhovovať ... prípadne zvažte, či by nebolo lepšie... Pavol s nikým nehra, v dnešnej dobe take populárne, psychologické hry, len aby mal človek duševnú pohodu, aby nebol nikým do ničoho tlačný, aby jeho sloboda nebola ohrozená. Pavol ich jednoducho, jasne a stručne vyzýva k múdreému životu uprostred neistoty a chaosu.

Pavlov štandard múdrosti je v texte vyjadrený úplne jasne:

Preto nebuďte nerozumní, ale pochopte, čo je Pánova vôľa. A neopíjajte sa vínom, lebo v ňom je samopašnosť, ale buďte naplnení Duchom. Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci spievajte a oslavujte Pána, za všetko ustavične vzdávajte vďaky Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista. Navzájom sa podriaďujte v bázni pred Kristom.

Prvým znakom múdreho života, prvým krokom na ceste k múdrosti, je pochopenie toho, čo je vlastne Božia vôľa pre mňa, pre mojich blízkych, pre moje spoločenstvo, pre tento svet. Spoznať Božiu vôľu sa nám môže zdať ako nesmierne zložitý proces, ale na strane druhej nám Pán Boh dal viacero možností, prostredníctvom ktorých môžeme Jeho vôľu poznať. Apoštol Pavol ich priam spomína v texte: *A neopíjajte sa vínom, lebo v ňom je samopašnosť, ale buďte naplnení Duchom.* Jasne tu vidíme kontrast: medzi opíjaním sa, ktoré poskytuje síce veľmi intenzívny, ale aj veľmi dočasný pocit radosti a nekonečných možností a darom Ducha Svätého, ktorý je darom trvalým, trvalo prinášajúcim radosť a istotu. Jednoducho – akákoľvek intoxikácia je len efemérna záležitosť, príliš krátka a – v konečnom dôsledku – zanechávajúca pocit nenaplnenosti, strachu, neistoty... Jedine dar Ducha Svätého, nám dáva trvalú radosť a trvalé možnosti, lebo Duch Svätý je ten, ktorý nás privádza ku Kristovi. Veľmi pekne túto skutočnosť vyjadril Martin Luther vo vysvetlení k tretej časti kréda: “Verím, že na základe môjho vlastného pochopenia a z vlastnej sily nemôžem veriť v Ježiša Krista, môjho Pána, ani nemôžem k Nemu prísť. Avšak Duch Svätý ma povoláva skrze Evanjelium, osvetľuje ma svojimi darmi, robí ma svätým a zachováva ma v pravej viere. Práve tak, ako povoláva, zhromažďuje, osvetľuje a robí svätou celú kresťanskú cirkev (celé kresťanstvo) na zemi a zachováva ju (ho) s Ježišom Kristom v jednej spoločnej pravej viere...”

Žiť s Kristom teda znamená žiť v spoločenstve viery – v spoločenstve tela Kristovho. Preto nás apoštol napomína – ako Kristovi nasledovníci, ako tí, ktorí patríte do Jeho cirkvi, Jeho tela - *Hovorte spoločne žalmy, hymny a duchovné piesne, v srdci spievajte a oslavujte Pána.*

V Kristovi máme teda oveľa lepšie možnosti múdreho života – trvalá oslava Krista - namiesto nadávok a osočovania spievanie žalmov a duchovných piesní. Taktiež omnoho intenzívnejšia radosť, trvalejšie možnosti – v srdci spievajte a oslavujte Pána.

A najmä – za všetko ustavične vzdávajte vďaka Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista. Naša ľudská skúsenosť hovorí, že keď sa cítime mizerne, nechce sa nám ďakovať. Ani ľuďom, a už vôbec nie Bohu. Ale Pavol nám opäť neponúka možnosti ani alternatívy. Hovorí – za všetko a ustavične! To znamená - za všetko a ustavične, neustále! Inak sa to povedať nedá. Našou možnosťou v chaose sveta je múdre správanie – vďaka, ďakovanie, vzdávanie vďaka Bohu, Otcovi nášho Pána Ježiša Krista.

V ťažkých situáciách sme si môžeme dovoliť ďakovať Bohu - nie za svoje problémy a ťažkosti, nie za starosti a trápenia, ale za silu, odvahu ktorú nám dáva a ktorú v nás buduje, ale najmä za Jeho trvalú prítomnosť, Jeho vedenie, Jeho ochranu.

Život v spoločenstve viery, v Božej blízkosti, v komunikácii spôsobom žalmov a duchovných piesní a neustále ďakovanie Bohu premieňa aj samotný život jednotlivých členov spoločenstva. Človek, ktorý je premenený Duchom Svätým nezostáva rovnaký. A to sa odrazí aj na spôsobe jeho života. A preto posledná rada, ktorú Pavol má a ktorá je znakom múdreho života - *Navzájom sa podriaďujte v bázni pred Kristom*, neznamená, že sa človek stane pre druhého človeka boxovacím vakom alebo rohožkou.

Byť poddaný Bohu a jeho vôli znamená počúvať a poslúchať Boží hlas. Byť poddaný druhému človeku je veľmi podobný koncept, avšak omnoho ťažší – znamená to omnoho viac počúvať, nepresadzovať svoju vôľu za každú cenu, podriaďovať svoje práva právam druhého.

Ak by to takto skutočne aj naplno fungovalo v tele Kristovom, v Cirkvi, nemali by sme problém s neposlušnosťou, či nemúdrym životom. Keď človek vie, že je v bezpečnom prostredí, ktoré ho ochraňuje, ktoré mu praje, ktoré ho podporuje, ktoré sa za neho a za jeho potreby modlí – nemá problém s poddávaním sa.

A preto sme si môžeme dovoliť nádej. Aj vo svete, kde, ako sa zdá, sa mnoho istôt rúca a kde skutočná múdrosť nie je veľmi populárna. Boh má pre všetko, čo sa okolo nás deje svoj cieľ, účel.

Našou úlohou je dôverovať Jeho plánu záchrany - Ježiš Kristus je totiž vyvýšený ako centrálny zmysel celého sveta, stvorenia, je nielen cieľom histórie, ale najmä - centrom nášho života. Je hlavou tela, svojej Cirkvi, do ktorej nás povoláva svojím Duchom. Živá Cirkev žijúca pod Kristovou kontrolou, jeho živé telo, rodina – je sídlom bezpečia, podpornou štruktúrou múdreho života. Keďže sme súčasťou tela Kristovho, radostne chceme žiť múdrym životom - v živej jednote s Kristom podľa vôle Božej.

Svedčiť o tom bude naše správanie, ktoré chce byť v súlade s týmto živým vzťahom. Byť zjednotený s Kristom tiež znamená, že sa, ako spoločenstvo, k sebe navzájom správame múdro – podľa Božej vôle, ako spoločenstvo, v ktorom neexistujú bariéry, rozdiely, žiadny základ pre diskrimináciu. Ako členovia Kristovho spoločenstva sme si môžeme dovoliť žiť naplno a radostne podľa Kristových štandardov – múdro a zodpovedne.

Nech nás k múdreému životu aj dnes povolá a zmocní Duch Svätý.

Amen.

**doc. PaedDr. Katarína Valčová,
PhD.**

prodekanka EBF UK,
Katedra praktickej teológie